

MAREN KIRK – FORTALT GENNEM DATTEREN ELSEBETH

Elsebeth Kirk beretter om sin mor Maren Kirk, der blev født i 1913 på Harboøre. Maren kommer af en fattig, indremissionsk familie, der under Marens opvækst flytter til Gjøl. Denne flytning og det religiøse fiskersamfund er ligeledes inspirationskilden til fætterens Hans Kirks kendte værk *Fiskerne*, der blev filmatiseret af Danmarks Radio og sendt i 1977. Fortællingen om sin mor byder på sjove historier om et spændende liv med både op- og nedture. Elsebeth fortæller, hvordan hendes religiøse mor har udfordret såvel forundret hende. Særligt Marens styrke, tro og solidariske ånd understreges af datteren.

Interviewet af Laura Thygesen, den 14. maj 2017 i forbindelse med 2017 Aarhusianeres indsamlinger af erindringer om "Min mor".

FOREDRAG MED UDGANGSPUNKT I FAMILIEN KIRK

Det er specielt, for jeg har altid kunne lide at formidle, og det er nu min hobby som pensionist. Jeg har to foredrag, og det nyeste er så det her om min mor.

Det er fortællinger – det er ikke litterært, men det første hedder f.eks. "Livet med og uden djævlens penge", der tager udgangspunkt i Hans Kirks roman *Djævlens penge*. Den handler om hans farfar og farmor, som var mine oldeforældre. Den lukker vi så lige der, fordi Hans Kirk har også skrevet en roman, der hedder *Fiskerne*. Hans Kirk er min mors fætter, og han boede hos hendes forældre, mens han skrev *Fiskerne*, og min mor var en figur, som han blev inspireret af. Tabita-figuren. Min mor var en meget stærk dame, og så tænkte jeg, at jeg må lave et foredrag om hende. Det har jeg så gjort.

FAMILIEN

Maren Kirk med sin mand og fire børn.

Det er så min mor, Maren Kirk, og jeg er den yngste. Hun var også selv forfatter, og har skrevet syv bøger.

Både Maren Kirk, Hans Kirk og Hans' søster, de har skrevet meget litteratur med udgangspunkt i familien. Derfor har det været nemt for mig at lave research på begge mine foredrag, fordi det simpelthen er familien, det handler om, og min mor har skrevet meget om sig selv.

Der skete det, at hun blev skilt fra min far i 1969. Den 21. december kom hun væltende ind ad min dør. Jeg boede dengang på Store Torv sammen med min bornholmske kæreste, og jeg kunne se min søster bagved. "Jeg skal skilles. Jeg er gået fra far". Noget af tiden er jeg opvokset ved Hvide Sande ude ved vestkysten, hvor min far var skoleinspektør. Han havde lavet det klassiske stunt, at han havde fundet sig en meget yngre kollega, og så var min mor overflødig. Hun fik 31 års ægteskab med min far, og bagefter fik hun 31 år som single. Og det var 31 spændende år. Det er faktisk dem, som jeg var mest interesseret i. Men fordi hun var Tabita-figuren, så synes jeg også, at livet op til er spændende at tage med.

BLEV HUN GIFT IGEN?

Nej, men det var der mange gode grunde til. Hun var ikke en dame, man sådan lige giftede sig med. Hun var stærk, meget stærk.

MAREN KIRK FRA HARBOØRE

Hun er født på Harboøre, der ligger lige syd for Thyborøn. Hvis du kendte *Fiskerne*, så vil du vide, at den starter med, at en fiskerfamilie flytter lige nord for Aalborg, hvor der er en halvø, der hedder Gjøl. Der sejler de ind osv. Det er sådan en kollektiv flytning, og *Fiskerne* er på den måde en kollektiv roman. Der var hun så en af dem, og det kan man selvfølgelig udlede mere af. Men altså hun er født på Harboøre, som man siger. Hun er født den 2. november 1913 og ind i en familie, der ingen penge havde. Det handler mit første foredrag om. Min oldefar, som var indre mission af første generation, han havde sagt nej til en masse penge, fordi nogle af dem var blevet tjent om søndagen. Der havde de stået af, for så er det djævlens penge. De var to brødre og en svoger, der var sammen om det – djævlens penge. Den ene bror var ikke religiøs, men det var den anden bror og svogeren. Svogeren er så min oldefar, og det er min oldemors to brødre. Den ene fortsatte med en entreprenørvirksomhed, skønt han havde været henne og sige, at de kunne få hver 1/3 på trods af, at de ikke var med de sidste par måneder. Han blev meget rig, og han lavede det, der hed Christian Kirks telefonfabrikker. Kirk-koncernen var meget stor engang, men

den var fuldstændig uddød i 1970. Der var ingen efterkommere, ingenting, men min oldefar, som fik 22 børn, de vrimler rundt i hele Danmark og USA.

Maren Kirk med sine forældre og søskende i familiens stue.

Der kan du se min mors familie. De var så fattige. De var boede i et havbondehus, hvor de fiskede lidt, og de havde lidt bonderi. Der kan du se min mor. Hun er født efter tre brødre. Faren var lidt gammel, da han blev gift. De tre ældste brødre sidder derovre. Han beundrede sådan min mor, som også var en kvik størrelse, og som havde lært sig selv at læse, inden hun kom i skole. Hun har altid haft den der "jeg kan, jeg vil". Altså uden stop. Det er ikke snobberi, vi taler om. Hun har bare altid troet på sig selv. Og så har hun altid sjovt nok haft Vor Herre med sig.

MAREN KIRK SOM RELIGIØST MENNESKE

I den måde Hans Kirk, der både var kommunist og ateist, beskriver min mor på og lader sig inspirere, der kan man se, at han bruger hende, som dén der bliver

mønsterbryderen. Det blev hun ikke, som han havde forestillet sig, for hun var religiøs lige til det sidste. Ikke på den der måde, hvad siger naboen, men på måden "hvad kan Vor Herre og jeg blive enige om".

VAR DET MED EN INDRE MISSIONSK FORSTÅELSE?

Ja, altså ikke så dogmatisk. Slet ikke. I det meste af sit liv var hun ikke så vild med kvindelige præster, men hun endte med at blive det og blev begravet af en kvindelig præst, som var en af hendes gode veninder. Sådan var hun.

Det der med børn uden for ægteskab, det var forfærdeligt, fordi hendes egen mor var født uden for ægteskabet, og hele fiskertemaet handler om ingen seksualitet, ingen dans, ingen af alt det der. Den indstilling havde hun sådan set langt hen ad vejen med sig, men indimellem stødte hun på modstand – også når man har fire børn, men hun var i stand til at bearbejde det. Hvis bare hun blev enig med Vor Herre. De to havde virkelig et makkerskab. Derfor var hun meget stærk, og da hun blev skilt, havde hun stadig Vor Herre med sig.

MARENS HURTIGE DÅB

Hun blev døbt dagen efter, hun blev født og af en meget kendt præst. Jeg ved ikke, om du nogensinde har hørt om Brændevinsprædiken. Den store prædiken i 1882 på Harboøre, hvor præsten prædikede i to timer. Han prædikede om, hvor forfærdeligt det var, at de hele tiden drak snaps. "Snaps, når I er kedede af det for at blive glade. Når I er glade, drikker I snaps for at blive endnu gladere."

Halvdelen af tilhørerne gik hjem og smadrede flaskerne. Det var så min oldefar og hans ene svoger, der gjorde det. Da han ikke var præst på Harboøre mere, var han der kun en uge om året. Dagen efter min mor blev født, skulle præsten hjem. Derfor blev min mor døbt samme dag, fordi hun skulle døbes af den store.

LIVET PÅ GJØL

Det var det liv, hun levede på Harboøre, og så flyttede de, da hun var ni år til Gjøl. Der var stadig ikke særlig mange penge, og der var ikke meget af det, man

vil kalde for finkultur. Hverken i overført betydning eller socialkapital i gængs forstand. Kulturelkapital var der selvfølgelig, for de havde hinanden, men der var ikke den der finkultur med at lære at spille klaver. Der var heller ikke noget med fine mennesker, som man kendte.

Min mor var til fødselsdag en dag hos læreren, og der håbede hun sådan, at hun kunne komme til at spille klaver, men hun måtte ikke røre den. Lærerens datter havde tykt sort hår, mens min mor havde tyndt, pjasket lyst hår. Med sit tykke sorte hår sad hun der og spillede *Napoleons march over Alperne*, og mange år efter købte min mor et klaver til mig og noderne til *Napoleons march over Alperne*. Den kan jeg spille den dag i dag. Den sidder simpelthen i fingrene, for det var så vigtigt for hende at få en datter, der kunne spille den.

LÆRTE MAREN NOGENSINDE SELV AT SPILLE NAPOLEONS MARCH OVER ALPERNE?

Som 77-årige købte hun lige pludselig et klaver hjem til sig selv og gik til klaverundervisning. Nu skulle det være. Det var sådan hen på foråret. Til jul sad hun og spillede julesalmer for os med begge hænder.

Men det jeg ville sige om hende med det tykke sorte hår, det er dét, som Hans Kirk blandt andet beskriver i *Fiskerne*. De skulle jo have langt hår, fordi Paulus i biblen havde skrevet, at håret var kvindens bryd. Så de havde langt hår, ligesom kvinderne i muslimske lande har tørklæde på. Det var lidt det samme. Det er bare 100 år siden. Det var virkelig en dogmatisk religionsforståelse.

Da hun var blevet lidt ældre, kom hun ud og tjene i Lemvig. Hun kom allerede ud og tjene som niårige, men det var i nærheden af familien. Den 2. november plejede hun at sige: "Man kender ikke lykken, hvis ikke man har vågnet op den 2. november, og vidst, at det var ens fødselsdag. At man skulle blive hjemme hele vinteren, og man stadig havde noget af ens sommerløn og skulle ind til Aalborg og have en ny kjole. Hvis man ikke havde prøvet det, så ved man ikke, hvad lykken er." Så har ingen af hendes børn kendt til lykken, åbenbart.

ARBEJDE OG ENGELSKUNDERVISNING I KØBENHAVN

Men hun kom til Lemvig og tjente lidt, og så syntes hun lige, at hun skulle til København. Hun var selvfølgelig stadig religiøs, men hun var endnu ikke omvendt, som man bliver inden for den religion. Men hun skulle over til fristelserne i København. Hun fik job i Gothersgade i København hos en særlig familie, der var bange for bakterier ligesom Maud i Matador, så min mor måtte ikke røre ved pengene. Hun skulle tage dem med en sukkertang.

I København gik hun til engelsk. Hun har altid haft en drøm om at lære engelsk. Hun har forsøgt sig tre gange på forskellige kurser, og det i København var den første gang, men hun lærte det aldrig. Jeg har kun hørt hende sige "hallo".

På engelskholdet i København var der en afslutningsfest, og der skulle de være sammen og ud og danse. Hun havde købt en kjole og slangeskindssko. Nu skulle det hele stå sig, og mens hun skulle gøre sig klar, skulle hun også gøre lidt rent. Solen stod ind ad vinduerne, og så fik hun et forklarelseslys – det gør man, når man er religiøs. Hun blev klar over, at det slet ikke var dét liv, hun ville leve. Nej, det skulle være et liv med Vor Herre. Så bad hun en bøn, og hende og Vor Herre blev enige om, at hun slet ikke skulle gå til festen. Så var hun blevet omvendt. Hun blev der og tjente lidt længere, og så skulle hun hjem til Gjøl. Hendes ældre bror var også blevet omvendt. Han var marinesoldat i København.

Maren Kirk som ung.

SLANGESKINDSSKO MED HJEM TIL GJØL

Slangeskindsskoene, de var jo stadig pæne, så dem tog hun på. Det var jo et ramaskrig, der lød, da hun kom hjem i slangeskindssko. Forestil dig det. Jeg ved ikke, om det også er fordi, at slangen symboliserer djævlens, og jeg ved ikke hvad. Den der forfængelighed.

ELLER BRUGEN AF PENGE SOM EN LUKSUS?

Simpelthen fråseri – en af de syv dødssynder. Men det var hun ligeglad med, for hun var blevet enig med Vor Herre, og det var gangbart. Sådan har det altid været med hende, og det kunne jeg godt unde hende. Men hun kom tilbage og blev kokkepige i Harboøre, Thyborøn osv.

MAREN KIRK MØDER SIN KOMMENDE MAND

Efter nogle år, jeg tror hun har været 23 år, der kom hun på Nørre Nissums Lærerseminarium. Der var hun det første år, men hun mødte straks en mand, der hedder PK. Han gik på fjerde årgang, så han var færdig ret hurtigt, så hun besluttede sig for, at hun ville følge ham resten af livet. Det gjorde hun så, og de giftede sig. De giftede sig den 6. marts 1939, og de fik det første barn den 14.

januar 1940, så der var nogen, der har talte på fingrene. Man skulle jo være jomfru, når man blev gift dengang. Der var gået ni måneder og en uge, så det var meget heldigt, at min søster Annika ikke kom for tidligt.

Bryllupsbillede af Maren og hendes mand PK Larsen – Elsebeths forældre (1939).

Der er de gift. PK Larsen. Det er hende der hedder Kirk, så det er PK Larsen. Starten af 31 års ægteskab. Han var også en flot fyr med sit stående hår på hovedet. Det var moderne.

De flyttede på Hollingholt Gamle Skole i nærheden af Herning, og der fik de fem børn. Et af dem døde som nummer to i rækken. Så flyttede de til Bramming, hvor de i første omgang boede i et lejet hus. Da de ikke kunne bo i det mere, besluttede PK sig for at bygge sit eget hus. Indtil det var bygget, boede vi på en

herregård, og det kunne jeg fortælle længe om. Dér var flere af hans børn ved at drukne i voldgraven, men Maren havde hyret nogle engle til at passe på os. Det gik også. Hvis der ikke var en engel i nærheden, så var der en storebror til at hjælpe en op af turbinen. Det var også fordi, at hun var vokset op med vand, og derfor var de ikke så hysteriske som alle os andre.

BARNDOMSERINDRING OM ALENE-TID MED MAREN

Vi flyttede ind i det her nybyggede hus. Nu kommer der en erindring, som jeg vil læse op. Hun fik nemlig plantet glæden ved musik i sin yngste datter gennem de religiøse stunder med sang. Løgstrup har et begreb, der kaldes stemthed, og stemthed bruger vi meget inden for musikken. Det er en måde at skabe en følelse for musik. Det er ikke bare musik, det er også hele situationen med børn. Så hvis du synger meget med dit barn og skaber nogle situationer omkring musikken, så får du et barn, der er stemt for musik.

(Elsebeth læser sin erindring op)

Om morgenen er alting bedst. Især når solen skinner. Det gør den i dag. Den kravler ind gennem gardinerne og danser på tapetet med blomster. Jeg ligger og ser på blomsterne og solen. Mit værelse er fuld af sol. Det bliver en god dag. Nu skal mine storebrødre og storesøster ud ad døren. De råber altid. Nogle gange meget. Og de smækker altid døren med et brag. Så er klokken mere end otte, så kan jeg roligt stå op. Nu er der ikke mere råben og skrigene. Ikke før de kommer hjem fra skole. Ingen der er sure på nogen. Nu er vi kun mig og mor, og så skal vi to høre morgenandagten. Mit tøj er lagt frem. Jeg tager det hele på. Så går jeg ned ad trappen og åbner døren ind til stuen. Min mor er ved at gøre klar til morgenandagten. Hun tænder for radioen. Mor begynder altid at lyse, når hun kan høre orglet i radioen. Så starter det, og jeg kravler op på hendes skød. Jeg sidder altid på hendes skød, når vi hører morgenandagten. Vi sidder på kongestolen helt henne ved vinduet. Jeg ser på min mor, der lytter til præsten. Hver gang præsten siger "Herren velsigne dig og bevare dig! Herren løfte sit ansigt mod dig og give dig fred" sidder vi begge musestille. Mor lukker øjnene og holder

vejret. Bagefter trækker hun vejret igen og lyser endnu mere. Så synger vi sammen med dem i radioen. Vi sidder med salmebogen. Den er gammel og slidt. Den har vi arvet af min bedstemor. Hun boede hos os, dengang hun døde. Min mor sang for hende, da hun døde. Det var om natten. Jeg kunne høre det og vågnede, da hun sang Nærmere Gud til dig. Så blev der stille. Lidt efter sang hun Altid frejdig, når du går. Bagefter begyndte hun at græde lige så stille. I radioen siger de et nummer, vi skal synge. Mor bladrede forsigtigt hen til det nummer. Selv om jeg ikke kan læse, kan jeg godt synge med på sangene, for vi synger dem også andre gange. Mest om aftenen. Eller bare, når min mor får lyst. Min bedste sang er Lysets engel går med glans gennem himmelporte. Mit yndlingsord er "glans", for det bliver så smukt, når det hopper op på den øverste tone i melodien. Og hopper ned og bliver til en strålekrans. Så jager de alle "ked-af-det-hederne" væk.

Solen skinner også i stuen. Og jeg synger og synger. Man bliver så glad af at følges med ordene rundt i melodien. De er gode venner. Ordene og melodien. Sommetider når min mor synger, lægger jeg øret helt ind til hendes bryst. Så kan jeg mærke, hvordan hendes hjerte slår. Hendes bryst er dejligt blødt. Og stort. Tit får hun tårer i øjnene, når vi synger, men jeg ved godt, at det er fordi, hun bliver glad. Når vi kommer til I hvert solglimt Gud er nær og vor glade morgensang fornemmer, lyser hun. Til sidst bliver der spillet på orglet. Men vi rejser os ikke op, før orglet er spillet færdigt.

Nogle gange er hun ked af det, men jeg ved, hun bliver glad, når vi sidder her sammen og synger og solen skinner lige ind på os. Så kan vi godt få lyst til at synge Gud ske tak og lov. Jeg kan alle versene udenad. Og min mor takker Gud for alt muligt. Og det gør jeg også.

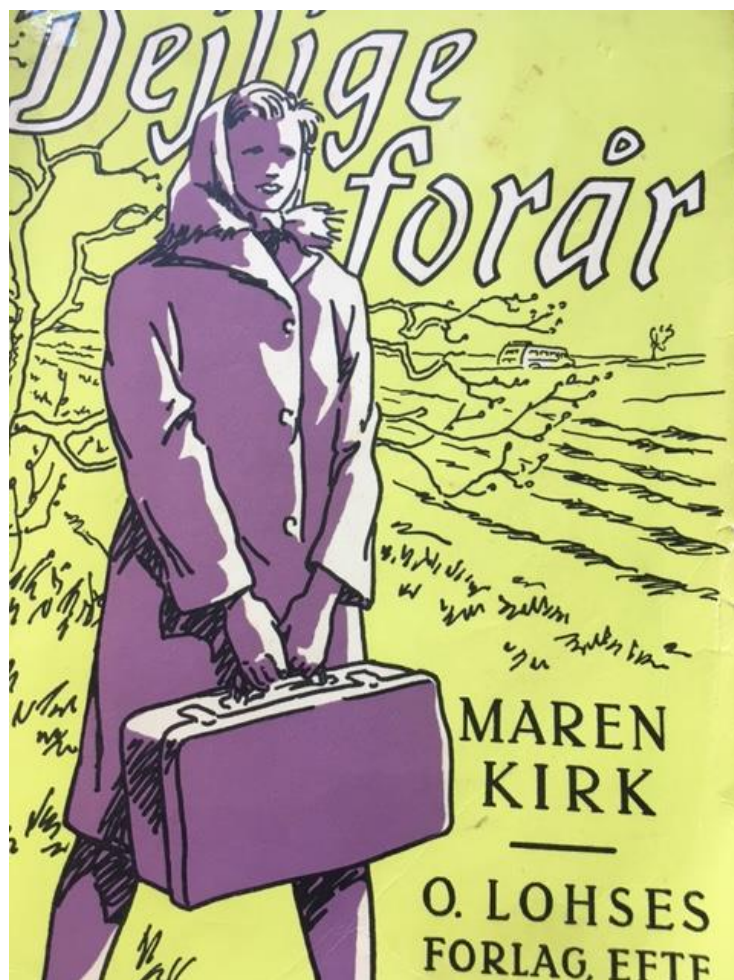
Men om søndagen er det helt anderledes. Den dag er der ingen, der smækker med døren. I hvert fald ikke om morgenen. Der sover de andre også længe. Undtagen min mor. Hun står tidligt op og takker Gud. Så kan jeg høre hende synge nede i køkkenet, mens hun laver morgenmad. Vi får rundstykker om søndagen. De står klar udenfor døren sammen med mælken. Og min mor er forsigtig, når hun lukker døren efter sig om søndagen.

Det var en af de rigtig gode stunder med hende, og som vi havde i de år, hvor alle de ældre var gået i skole.

MAREN KIRK SOM FORFATTER

Så kommer der det, at hun begynder at skrive bøger. Hun skrev i det hele taget meget, og hun skrev på det tidspunkt regelmæssigt en novelle til Vestkysten under pseudonymet Severin Poulsen. Sjovt nok hun hed et pseudonym – hun har nok ikke villet være ved det, som hun skrev.

Der sad hun så i kongestolen ved det store mahogniskrivebord. Det var ikke fordi vi boede særligt pænt, og det var sådan det pæne, vi

Debutromanen Dejlige forår af Maren Kirk.

havde. Jeg fik lov til at sidde i sofaen ved sofabordet og tegne og male imens. Bare sidde der og skrive, og det gjorde hun meget. Hun fik udgivet *Dejlige forår* i 1956, og allerede i 1957 kom den næste bog, *Vogter blandt liljer*. *Dejlige forår* blev anmeldt, og om den står, at det var en ualmindeligt frisk og fornøjelig bog. Den rent ud sagt sprudler af humør men tillige har den en

passende portion alvor i sig og et islæt af kristendom. Det var så det, der stod, og den blev anmeldt mange steder.

Min mor havde en dejlig humor, og sagde "jamen, jeg er da blevet sammenlignet med Karen Blixen." "Nårh" sagde folk. "Ja, der var en af dem, hvor der stod, at hun er jo ikke nogen Karen Blixen."

Hovedpersonen hedder Violante, og hun har altid skrevet om sig selv. Bøgerne er om hende selv og om hendes ungdom. Så hvis man lige vil tjekke op på noget af det, som hun har fortalt, så kan man læse op på det.

SKOLEINSPEKTØRFRUE I HVIDE SANDE

I 1957 skete der det, at en af mine fars lærerkolleger han søgte job. Han hedder Arsenio Marcelo Maximilian Maksen. Hans far var fransk. Arsenio kom en dag op til os, fordi der var et job, som han ikke ville søge, fordi hans kone ikke ville med helt op til Hvide Sande. Så havde han tænkt på, at min mor var vestjyde, så det kunne være, at min far ville søge jobbet. Det gjorde han, og han fik det. Han blev skoleinspektør i Hvide Sande i 1957, og der var hun så skoleinspektørfrue, indtil hun blev skilt. Der levede vi et godt liv.

Luftfoto af Hvide Sande.

Hun var i virkeligheden både rødstrømpe og socialist. Hun var rødstrømpe på den måde, at hun ikke var en traditionel husfrue. Hun skrev også bøger og festsange for at tjene noget ekstra. Det var hun smaddergod til. Jeg tror, hun annoncerede i Indre Missions Tidende. Hun fik breve med oplysninger, som vi kaldte det. De kunne finde på at skrive hvad som helst. F.eks. kunne de skrive, "Min søn bliver 50 år, og jeg vil gerne lave en morsom sang til ham." Så kunne de liste op med ting, som f.eks. hvor han har boet, og at han godt kan lide biler osv. Noget der var svært at gøre morsomt. Hun kunne også få en, hvor der stod "Min datter skal giftes. Jeg vil gerne have, at du laver en religiøs sang til hende." Så har min svaret, "der er 754 salmer i salmebogen. Tag dog en af dem." Hun kunne godt være lidt fræk.

Men hun var også sådan én i Hvide Sande, der gav alt væk. Vi boede pænt og nydeligt. Det var helt klart, at vi gjorde det, men vi boede ikke hysterisk. Hun gik ikke rundt hver formiddag og pudsede. Slet ikke. Og oprydningen dét kunne nogle gange være et kunstnerisk rod. Når vi ikke var hjemme, var døren aldrig låst. Så kunne folk bare gå ind og ud, og det gjorde de også. De var lige rundt og sikre sig, hvordan det så ud i skabene. Du kunne blive forarget, for så var de hjemme og referere det til deres mødre, og rygtet kunne gå, at i Maren Kirks skabe, der var der et pænt rod. Men det var hun fuldstændig ligeglad med. Hun havde den aftale, at hun ikke skulle spille tiden med at rydde for meget op – inde eller ude. Hun skulle hellere lave noget andet.

Hun var virkelig et socialt væsen. Hun var også praktiserende socialist. Mange af dem, som jeg har kendt senere hen, og som jeg selv som socialist har været, de smykker sig med ideologien. Men at praktisere det, det har de ikke været særligt gode til. Det var hun.

TEENAGEREN ELSEBETH GIVER SIN MOR SVED PÅ PANDEN

En af de eksempler jeg også kan huske er, at hun vidste, at jeg var glad for musik. Jeg kunne ikke få undervisning i musik, og de sang dårligt nok i kirken. De mimedede bare. Jeg kunne ikke høre overhovedet, hvad de sang.

Min mor havde en veninde, der havde en café. Sådan en kaffecafé, hvor man ikke serverede alkohol. Der var så en tysk fyr, Johan Otto Poppenburg, der havde sat sig med sin guitar. Så havde den her veninde skyndt sig at ringe til min mor, for det kunne måske interessere mig. Jeg var omkring 15 år. Så kom jeg derned for at høre Johan Otto. Det var fantastisk, og han boede på en campingplads nord for Hvide Sande, og jeg boede selv ved skolen. Nede i byen var caféen, og vi gik ned igennem byen med hinanden i hånden og ud til campingpladsen. Så blev der ringet til min mor, at nu havde de set mig gå med en tysker. Man kunne godt se, at det var en tysker. Min mor hun vidste godt, at hun kunne stole på mig, men hun havde til gengæld en livlig fantasi, så da jeg ikke kom hjem efter nogle timer, så havde hun set mig død og begravet i et klittårn. Myrdet, sådan var det. Så hun steg på cyklen, og da jeg lige var på vej ud ad den ene udgang fra campingpladsen, så ser jeg hende på vej ind ad den anden. Jeg kom hjem i en fart, uden hun så mig først. Hun fandt altså ikke noget lig deroppe, men kom hjem og fandt mig i stedet for.

SKILSMISSE OG JULEN 1969

Så nærmer vi os 1969, hvor min far går og forelsker sig. Jeg tror, det har stået på i nogle år. Der ser vi mig med mine fletninger og smukke bornholmske kæreste, som jeg i øvrigt var gravid med. Vi aborterede desværre spontant. Vi var ellers lykkelig for at blive gravide. Så ved jeg ikke – så forelskede jeg mig i gud og enhver mand, tog til korstævner, og jeg blev forelsket i en fransk kordirigent. Tog til Paris og jeg ved ikke hvad.

Så kommer vi til den cliffhanger, som jeg lavede i starten. Det var den 21. december, da hun tog hjemmefra, og den 22. december kom hun op til mig. Jeg var ved at pakke til jul, og min kæreste Ole Stange var taget på juleferie på Bornholm, og nu skulle jeg så til Hvide Sande på juleferie. Men det blev jo ikke til noget, fordi hun var gået fra hjemmet, og jeg ville ikke bare hjem for at ruske i min far. Men min søster, som var den ældste i flokken, hun boede i Vejle med sin mand og barn, så vi tog til Vejle og holdt jul. Det var rigtig hyggeligt.

Så kom 3. juledag, som ikke længere er en helligdag. Der var ikke noget med, at Maren tudede og havde ondt af sig selv. Som hun altid har sagt: "Jeg vil ikke sidde og bølge med barmen." Hun har altid haft en hån mod dem, der gør det. Man skal huske, at hun har den styrke med sig, at hun ikke har været beskyttet som barn i den forstand. Hun har allerede været ude og tjene som niårige. Det har været godt, for nu står hun jo der og havde en vis status. Skoleinspektørfrue i Hvide Sande det var noget af en status, og hun havde status som forfatter og mange ting. Men nu skulle hun finde ud af hvad nu. Hun havde ingen penge – det var jo en embedsbolig, så der var ikke noget til at købe hus eller lejlighed for. Der var ikke noget at gøre. Kørekort havde hun ikke, og bil havde hun ikke. Så jeg ser hende der 3. juledag om morgenen gå forbi mit vindue i Vejle, hvor jeg ligger og sover. Hun havde min svogers morgenkåbe på og et par træsko, og hun var ude for at finde Jyllands-Posten i postkassen. Hun satte sig ved spisebordet i køkkenet, og spurgte "nå, hvad kan jeg?" Ja, hun kunne lave mad, så hun bladrede om til jobannoncerne. Så sagde hun, "jeg skal lave mad i Aarhus. Aarhus er fuld af aarhusianere, der skal have mad. Det må jeg kunne finde ud af." Det var på Diakonhøjskolen.

KOKKEPIGE PÅ DIAKONHØJSKOLEN I AARHUS

Diakonhøjskolen lå dengang på Dalgas Avenue, og min mor har altid været vild med vand. Hun skulle bo i nærheden af vand, hvis hun kunne komme til det. Det er hun jo vokset op med. Hun så en annonce, hvor Diakonhøjskolen søgte en kokkepige. Den søgte hun, og hun fik det og flyttede til Aarhus. Hun startede lige med det samme. I Aarhus boede mine to brødre også, så det var jo oplagt.

HVOR GAMMEL VAR HUN, DA HUN FLYTTEDE TIL AARHUS?

56 år.

På Diakonhøjskolen var der en eller anden ung pige, der havde tænkt, at hun skulle have kokkepigejobbet. Men det fik hun ikke. Jeg ved ikke, hvorfor de ansatte min mor. Det kan være fordi, at hun havde det navn, som hun havde. De syntes måske, at det var lidt sjovt, at hun var forfatter. Hun havde også været kokkepige som ung.

Så skulle hun igen gå til engelsk. Det har hun også gjort i Hvide Sande. I Hvide Sande var det anden gang, hun havde forsøgt. Det her var så tredje gang og på folkeuniversitetet, og hun syntes det var fint. Tænk sig at hun har gået i de lokaler oppe på universitetet. Det syntes hun var sjovt, men hun har stadigvæk ikke lært noget engelsk.

FRA KOKKEPIGE TIL BESTYRERINDE PÅ FERIEKOLONI PÅ AMAGER

Arbejdet var nede i kælderen, og hun blev ansat den 1. januar. Da vi kom hen på foråret, sagde hun, at hun ikke kunne være i sådan en kælder hele sommeren. Det kunne ikke lade sig gøre.

Så søgte hun et job på Burmeister & Wains feriekoloni på Amager, og det fik hun som kokkepige. Der var en bestyrerinde, og hun havde et lille sommerhus eller kolonihavehus ved siden af, og hun havde altid familie på besøg. Så alt den lækre mad min mor lavede, det blev slæbt derover. Børnene måtte ikke få noget. Der blev bagt franskbrød, men det var kun til personalet, blev der sagt. Børnene måtte kun få mælk og havregryn om morgenen og ikke noget af den slags. Alt det lækre kød i fryseren det blev slæbt over til bestyrerinden, og hun var en skrap dame. Bestyrerinden havde et lille barnebarn, der var på alder med børnene på feriekolonien, og mange af dem var jo udsatte børn. Dét kunne min mor og Vor Herre ikke holde ud at se på, så hun gik til bestyrerinden og sagde, at det lige godt var for meget, at hun slæbte maden derover. Bestyrerinden beklagede sig til bestyrelsen. Der var i øvrigt en masse rigeligheder, for de havde den ene festmiddag efter den anden. Der var mad nok, men børnene kunne altså ikke få. Men hun beklagede sig til bestyrelsen over det her, og så blev Maren kaldt ind til bestyrelsen og skulle gøre rede for det. Så tog hun bladet fra munden og fortalte alt. Bestyrerinden blev fyret, og Maren blev indsat som bestyrerinde i stedet for. Det var hun så i tre somre.

FAMILIE OG ARBEJDE I ESBJERG

Men indimellem skulle der ske noget, og så tog hun til Esbjerg, hvor begge hendes sønner i mellemtiden var flyttet til. Selvom hun fik 1700 kr. om måneden i hustrubidrag, så var det jo ikke nok. Hun søgte derfor job på noget, der hedder Kunstpavillonen i Esbjerg. I dag er det sådan et sted, hvor konservatoriet ligger. Der er også musikhus. Det er sådant et lidt finkulturelt sted. Der fik hun fire timer om dagen i et job som opvasker.

Jeg kan ikke lade vær med at tænke: Hun kommer som forstanderfrue, forfatter og et eller andet, men der var ikke noget med, at hun synes, det var et dårligt job til hende. Der var ikke noget job, der var for dårligt til hende, og det er noget af det, som jeg beundrer hende allermest for. Det var ikke noget fald.

Hun havde to sønner i Esbjerg og i øvrigt hendes to brødre og søstre. Hendes brødre var fiskeskippere. En af dem er blandt andet Kent Kirk, forhenværende fiskeriminister. Esbjerg var en god by for hende. Delvist fordi der var to sønner, nogle børnebørn, hendes brødre, svigerinder og søstre, som hun elskede højt. Det var rigtig godt for hende.

Men der kom hun ned. Det er efteråret og foråret 1971. Da hun startede i Esbjerg, skulle hun til at dele boet for første gang. Det var svært at skulle dele boet, dele bryllupsbillederne, billederne af børnene og alle de ting, men nu skulle hun indrette et hus, som hun havde lejet. Det gik fint, og det fik hun gjort hurtigt.

Hendes to sønner, den ene var elektriker og havde et firma på Esbjerg Havn, og den anden var advokat og havde et advokatfirma. Det er noget jeg godt kan lide. At det ikke kun er en type, men at det er en meget blandet familie, som hun kommer af. Det betyder også, at hun har det hele.

MØDET PÅ STOREBÆLT SFÆRGEN

I 1971 var hun på vej til Esbjerg på besøg, og der møder hun på storebælt sfærgen en kvinde, der var meget brun, flot og nydelig, og hun falder i

snak med hende. Hun var nordmand, og min mor har altid været vild med nordmænd. Den bedste veninde var noget yngre end hende selv og nordmand. Så hun faldt godt i snak med hende, og så spørger Maren hende, om der virkelig har været så godt vejr i sommer. "Nej, de havde en lejlighed i Spanien". Så fortæller hende her, at de egentlig også lejede nogle værelser ud, så hun kunne sagtens leje et værelse, hvis hun ville det. Maren fik hendes adresse. Efter en måneds tid eller to skrev hun til hende, at hun egentlig godt kunne tænke sig at komme derned en vinter og sidde og skrive lidt. Hun fik svar fra datteren, for den her kvinde var i mellemtiden død, men at hun var velkommen til at komme.

I 1972 og 1978 var Maren i Spanien, og hun skrev dernede. Hun havde flyskræk, det var der mange der havde, men hun fløj faktisk til Mallorca. Hun startede med en uges Mallorca-tur, og så sejlede hun over til Alicante, hvor lejligheden lå, og så var hun der. Det eneste hun havde i kufferten ud over skriveblok og pen, det var bogen *Kort og godt om Jacobsens Slankekur*. Ligesom mig var hun pænt buttet. Nu skulle hun tabe sig og være brun, og jeg tænker, at hun havde en plan om, at hun så kunne blive gift igen.

SKÆNDERI MELLEML MOR OG DATTER

Du kan godt forestille dig at have sådan en mor med en stærk overbevisning om at have Vor Herre med i hælene, at det kan være svært nogle gange at være datter til. Især den generationskløft, der var imellem mig og min generation, fordi jeg kom fra Hvide Sande og indre mission og flyttede til Aarhus. For det første læste jeg på musikvidenskab og fik undervisning på konservatoriet i cello, sang og klaver. Jeg var sådan en klassisk dannet, der gik rundt i kilt, grøn bluse, knæstrømper og tykke sko. Det gik vi rundt i dengang, hvis vi skulle være fine. I foråret 1971 var jeg et halvt år i Paris, hvor jeg havde fået legat og boede på et dansk studentehus. Da jeg kom tilbage, var mit liv helt anderledes, og i sommeren 1972 havde jeg lånt en lejlighed på Amager i København. Der fik jeg besøg af hende, og det er det besøg, som jeg vil læse op:

(Elsebeth læser sin erindring op):

Hvis jeg ikke hele tiden anstrenger mig, er hun min usynlige "roommate". Hun er overalt. Hun ser alt. Hun kommenterer alt. Hun vurderer det moralske i hvert skridt, jeg tager. Jeg kan mærke, hvordan jeg langsomt sygner hen, hvis jeg ikke snart mentalt set kyler hende ud af mit soveværelse.

Og det gør jeg så denne sommer, hvor jeg har lånt Kirstens 2-værelses lejlighed på Amager i hele juli og august. Her er hyggeligt. Godt nok ligger den på fjerde sal, men så er der også udsigt. Kirsten læser kunsthistorie. Det er tydeligt at se, hun har forstand på kunst. Hun maler selv og laver små skulpturer af forelskede par. Hun elsker at tegne og forme, og stuen er fuld af hendes kunstværker. Jeg er især vild med en lille tegning, der forestiller et ungt par nærmest svøbt ind i hinanden. Man er ikke i tvivl om, hvad det skal forestille. Det er placeret på opslagstavlen. Den tegnede hun, da vi var sammen i hendes forældres sommerhus. Hun var nyforelsket og snakkede ikke om andet. Nu er den dag kommet, hvor Mor Maren skal til frokost hos mig i Kirstens lejlighed. Jeg gør klar til hendes besøg, for det er bestemt ikke problemfrit. Hun ankommer præcis klokken 12 i sin lyseblå cottoncoat. Jeg kan næsten lugte hende, før jeg åbner døren. Den samme parfume. Hun står udenfor. Med en mine som "nu-ved-jeg-hvad-du-laver" "Du-er-gennemskuet". Jeg hjælper hende af frakken og viser hende ind i stuen. "Synes du ikke, her er hyggeligt?", spørger jeg hende og slår ud med armene. Jeg har altid kunnet læse hende som en åben bog. Hver lille bevægelse registrerer jeg. De lagres alle. Og fortolkes. Hun rejser sig fra bordet og sætter sig hen i stolen. Det er der jo som sådant ikke noget underligt i, hvis ikke det er for måden, hun bevæger sig på. Lidt tynget gang, som er hun ved at opgive.

Hun er min mor, og gennem 24 år har jeg udviklet en evne til at scanne hver bevægelse, hun foretager sig. De mindste af hendes bevægelser strømmer gennem et tolkningsapparat klar til at omsætte hver lille detalje, hver eneste lille afvigelse fra det normale. Hendes stemmeføring, panderynkernes form, mundens bevægelse og slutposition, øjnenes retning, hændernes placering, hendes gang. Jeg kan blive ved.

Lige nu er hendes mund snøret sammen som knuden på en ballon, der kan revne hvert øjeblik. Hendes kropssprog er mit humørgrundlag, og jeg er en sand mester i at tolke de signaler, hun udsender. Som en evig strøm. Og

hendes stemmes kraft: hun kan tale med en kraftløs stemme, så man straks får dårlig samvittighed for at være årsag til hende kvide.

De siger mig med stor præcision, hvad jeg kan forvente af hende. I dette øjeblik mærker jeg, hun er på vej ind i en skæv tankegang. Hun må have fundet noget, der provokerer hende. Men jeg ved ikke, hvad det skulle være.

Jeg lader blikket glide rundt i stuen, men jeg kan ikke finde noget. En time, mindst, har det taget mig at gøre klar til hendes besøg. Til hendes falkeblik. I en time har jeg fjernet provokerende billeder, skulpturer og bøger, fjernet tomme og fulde vinflasker fra køkkenet, gjort rent, tømt askebægre, luftet ud, redt seng, ledt efter ting under sofaen, alt hvad jeg ved, hun kan parkere sin forargelse på. Selv spillekort. For netop ikke at skulle stå skoleret og blive mistænkt for at leve et syndigt liv, hvis hun finder noget, der ikke hører til i pæne, kristne hjem. Noget der peger i retning af et liv med kortspil, fester, kærester, sex og alkohol. Og uterlig kunst. Bøger og billeder, der er usunde for sjælen.

"Det er rigtig sødt af Kirsten at låne mig sin lejlighed. Hun er altså så sød. Og spændende", siger jeg for ligesom at gøre mit til at skabe en positiv stemning. Imens sætter jeg en kop kaffe og chokoladekagen på det lille sofabord foran hende.

"Ja det kan jeg sandelig se", udbryder hun og stirrer intenst på opslagstavlen. Hvad kan jeg have glemt? Jeg følger hendes blik og får øje på Kirstens lille tegning af det elskende par. De er nøgne.

"Det er ikke noget at have hængende på sin opslagstavle", siger hun med let dirrende stemme og hævede skuldre. Noget i mig siger, at her bør jeg sætte grænsen.

"Mener du den lille skitse? Sådan en kunne jeg da også sagtens have hængende", gør jeg hende opmærksom på. Ligesom i et forsvar for Kirsten. Men det er ikke nok. Tværtimod virker det nærmest som benzin på bålet.

"Ja. Det er lige hvad jeg tænker om dig", hvæser hun og ser mig lige i øjnene med det blik, der hele mit liv har virket som en trylleformular. Et blik, der altid får mig til at lade som om, jeg kommer på andre tanker.

Men nu sker der noget. Raseriet vælter op i mig. Så er det tid til at gøre rent bord. Lige i dette øjeblik begynder jeg – uden at ane det – at rede mig et følelsesmæssigt noget mere stabilt leje. Starter en bevægelse væk fra det

seksuelle tusmørke, hun har forsøgt at omhulle mig med. Jeg er i gang med at nulstille vores mor-datter forhold. At tage føringen og skubbe hende væk fra sengekanten, hvor hendes usynlige tilstedeværelse dræber alt. Sætningen "det skulle du ikke have sagt", runger i mit hoved, men slipper ikke ud. I stedet går min fornufts-klap ned. Det er som har hun lige sat ild til en gasflaske inde i mig. En altfortærende ild æder mine sidste forsvarsmekanismer. Jeg eksploderer. Er i det øjeblik ligeglads med alt, der kan forarge hende.

"Så kan du godt forsvinde. Nu er du fandme gået over grænsen", råber jeg og går med faste skridt ud i gangen for at hente hendes blå cottoncoat. Hun sidder stadig i stolen, da jeg kommer tilbage. Munden dirrer let, men hun siger ingenting. Sidder rank med en triumferende mine. Hele hendes krop udstråler et "hvad-har-jeg-altid-sagt? Du-er-uligevægtig-tag-dig-sammen", men hun siger ingenting. Hun spiller rollen som den ligevægtige, der forstår at beherske sig.

"Her! Så kan du godt skride! Der gik du godt nok over grænsen!" gentager jeg og holder frakken foran hende. Hun vender ryggen til og glider ind i ærmerne, som jeg holder op foran hende. Så samler hun sin taske op og går ud i gangen, åbner døren og går med stive skridt og rank ryg ned ad trappen. Jeg står i døren. Jeg kan se, hun er overbevist om, jeg som sædvanligt vil komme og bede hende undskylde mig. Og så vil hun være storsindet og lade alt være glemt. Men sådan skal det ikke blive! Ikke denne gang. Aldrig mere. Jeg bliver forkrøblet af at vade rundt i det seksuelle tusmørke, hun spreder omkring mig. Hvis jeg ikke tager affære, falder jeg ud af den erotiske himmel og dømmes til et middelmådigt kærlighedsliv med middelmådige kærester i middelmådige kærlighedsforhold. Og på mit gravsted kan man så skrive: Her hviler under hviden lilje, én der var jomfru mod sin vilje. Det bliver dig, der skal komme til mig! Ellers kan du godt glemme alt om, at du har en datter, tænker jeg, mens hun forsvinder ud af syne.

Fjorten dage efter får jeg et brev fra hende. Et lunket brev uden anger. Hun skriver bl.a. "Med hensyn til det stridsspørgsmål, der kom os imellem, har jeg tænkt meget på, om du mon også – hvis du havde en datter på fjorten år – ville have den opfordring til utugt hængende. Ville du? – Så er der to ting, jeg sagde den dag, som jeg er bedrøvet over og vil bede dig tilgive. Det var, da du bandede over mig, da sagde jeg, at nu kom dit sande ansigt nok frem. Og jeg

sagde også engang: "Så synes jeg ikke om dig". Elsebeth, jeg tror ikke, at det den dag var dit sande ansigt – og jeg kan sige, at jeg synes ikke om de meninger, du har i dette bestemte spørgsmål, men jeg synes om dig. Ja, jeg elsker dig højt og må græde inderligt over dette, mens jeg skriver det. (...) jeg vil bede dig om, om vi ikke kan være venner. Livet er for kort til at gå og være uvenner. – det sagde jeg til Laust og Ragnhild for mange år siden, og jeg var glad for det, da Laust blev syg og døde. Vi har ikke garanti for næste dag nogen af os. Vi går vores vej gennem livet bare én gang og har ingen mulighed for at gøre noget om igen. Kære lille Elsebeth, skriv at vi er venner igen og skal lade de bitre ord være glemt. Kærlig hilsen mor"

Det brev svarer jeg ikke på.

MAREN OG ELSEBETHS FORSONING

Min far ville så gerne være millionær, så efter mine forældre var blevet skilt, købte han en campingplads, hvor der var en gård. Der tog jeg ud med en ordentlig flok venner. Vi var tyve, der tog derud. Min mors besøg har været i juli, og i november var jeg derude med den her flok venner. Min ældste bror, som ellers boede i Esbjerg, han havde svigerforældre i Hvide Sande, han var ude og besøge mig. Han sagde, at mor var i Hvide Sande, og hun var nede og besøge Erna. Hun boede ellers ikke derude på det tidspunkt. "Hun vil gerne, at du kontakter hende." Så sagde jeg, "hvis du er blevet sendebud mellem os, så kan du hilse hende og sige, at hun kan komme til mig."

Dagen efter kom hun gående op ad alléen. Alle mine venner stod sådan "nu kommer din mor." De kendte godt til konflikten. "Nå" sagde jeg bare. "Skal du ikke hen at lukke op for hende?" "Det kan hun selv gøre" sagde jeg. Hun bankede på, lukkede op og gik ind. Så gik jeg selvfølgelig hen til hende, og hun faldt mig grædende om halsen og sagde "underskyld, jeg ved godt det er mig." Det var det største, jeg nogensinde har oplevet mellem min mor og mig. Hun vidste godt, at hun var en for dominerende mor. Jeg var nødt til at løsrive mig, og det vidste hun alt om. Det havde hun selv set andre unge mennesker være nødt til.

Det var en stor undskyldning, og hun har aldrig senere blandet sig i ting, som jeg foretog mig, og som ikke passede ind i hendes ideologi. Heller ikke da jeg valgte at være alenemor, og da jeg valgte at flytte sammen med en kæreste – ham bornholmeren. Heller ikke senere hen da jeg flyttede i et kollektiv. Det var der jeg sagde, du har intet at gøre med de beslutninger, som jeg tager i mit liv. Intet. Du har bare at acceptere det, ellers må du forsvinde. Hun var klar over, at hvis hun en gang var blevet smidt ud, så kunne hun det igen.

Jeg fik et barn, og der sidder hun med ham til barnedåben. På det tidspunkt var jeg ikke medlem af folkekirken, men jeg har senere hen meldt mig ind. Jeg syntes, at han skulle døbes, for man kan ikke komme af en kirkefamilie og ikke være døbt. Det synes jeg ikke. Selvfølgelig skulle han være et ægte medlem af familien. Han er ikke mørk i huden i traditionel forstand, men han har mørkt hår og brune øjne. Hans far er amerikaner, så jeg syntes der skulle være lidt Kirk i ham. Det er der så også. Han hedder Niels Kirk, det er et rigtigt familienavn.

SELSKABSDAME I CHARLOTTENLUND OG EJER AF PENSIONATET ÅDALEN PÅ FYN

Nytårsaften var hun med en veninde på et pensionat på Fyn, hvor de havde et nytårsophold. Det nævner jeg lige, for det får en betydning senere hen.

Min mor så i avisen, at en forhenværende skibsreder ved Charlottenlund søgte en til at gå og nusse om sig. Der var nogle til at lave mad, så hun skulle sådan hygge om ham. Hun søgte det og fik det, og hun fik igen adgang til et helt andet liv. Hun kom et sted hen, hvor de sad og drak whisky om dagen. A. P. Møller kom i hjemmet, og min mor sad og drak whisky med ham. Det syntes hun var dybt interessant.

Jeg kom derover, efter jeg havde bestået en eksamen, og så havde hun købt en harmonika til mig. Den havde jeg for første gang i hånden, og uden hun vidste det, havde jeg lært mig selv at spille harmonika. Jeg syntes ellers ikke, at det var fint nok. Jeg var som sagt klassisk med cello og sådan noget, men jeg havde været på et kursus i blokfløjte, hvor vi om aftenen spillede slavisk folkemusik. Noget som Peter Bastian også senere hen gjorde meget i begyndelsen af

1970erne. Jeg var meget stolt af det, og spiller stadig harmonika, og jeg elsker at spille i festlige sammenhænge. Det er ikke noget jeg sidder, og øver mig på derhjemme.

Mens hun er i Charlottenlund, så sker der det, at hun bliver kontaktet af det pensionat, hun havde været på juleferie hos. Det var kommet til salg. Hun havde luftet, at det kunne hun godt finde på at købe. Pensionat Ådalen. Hun var egentlig bundet ved ham skibsrederen i et halvt år. Hun var vikar for en eller anden fra hans familie, der var i USA, men han syntes ikke, at hun skulle droppe pensionatet, hvis hun havde mulighed for at købe det. Det gjorde hun så. Hun fik stabet de 70.000 kr. på benene, som der skulle til. Jeg ved ikke, hvordan hun gjorde det.

PENSIONATETS BEBOERE

Der står hun uden for pensionatet Ådalen, Maren Kirk. Det ligger på Fyn. Så kommer der et liv, der siger sparto til alt. Der boede folk, og det var særlinge alle sammen. Virkelig. For eksempel er der Anton på 40 år. Han var arbejdsmand og ugift. Han var pæn, gik på arbejde og betalte til tiden. Men om aftenen drak han sig i hegnet. Du kan forestille dig den her indre missionske mor, hun ved jo godt, det er en last han har, eller noget han er bundet af, så det fik han lov til.

Så var der Thybjerg, der var en ældre nobel herre. Han sad altid for bordenden i sit jakkesæt og var nobel, men når man kiggede ned, så havde han ingen strømper i skoene. Der var hele tiden noget, der afslørede den der mangel på, at man ikke helt havde levet op til familien, selvom han kom fra en fin familie.

Så var der Viggo. En kultiveret mand i 50erne, som var skizofren, tror jeg, som malede og en gang havde læst teologi.

Så var der fru Thullesen. En velhavende dame, der betalte præcist. Hun var også den eneste kvinde, der var der i starten.

Der var Hans, som var tømre og ejer af en folkevogn, og han var taxa for dem. Jeg plejer at sige, at min mor har opfundet Uber. Hun har hele sit liv boet i

nærheden af én, der kunne være taxachauffør for hende. Sådan noget det kan hun jo gøre, hvis hende og Vor Herre er enige om det, så skal der ikke betales skat eller love, der skal holdes. Sådan var det bare.

Så var der Ole, der var en ugift, ung HF-studerende, og han led af angst, så han ikke kunne sove alene. Når han havde sådan et angstanfald, så tog min mor sin drømmeseng og sov inde ved siden af ham. Det var også fantastisk, at hun kunne finde på det. Hun handlede på sådan en ting. Altså hun havde næstekærlighed og kunne tilgive. Jeg var godt nok lidt sej i vores opgør. Der ville hun se, om hun bare kunne male hen over det, men det kunne hun ikke. Så blev hun nødt til at tilgive mig og bede om min tilgivelse.

Der var Simon på 73 år. Han var ensom og sad tit alene på sit værelse. Det var ikke lige sjovt for ham. Men så ringede telefonen, og det var fru Klint og hendes søn Harald Jensen – han var omkring 40, og hun var omkring 80 år. Han ringede for at spørge, om de havde et dobbeltværelse, for han havde fået arbejde i Svendborg, og han var nødt til at tage sin gamle mor med, fordi hun havde astma, så hun kunne ikke bo alene. Derudover spurgte han, om Maren havde en mand, der kunne hente dem i Svendborg. Nej, det havde hun ikke, men de kunne få Hans til det. Han var jo husets taxachauffør.

Maren var ikke hjemme den første aften fru Klint og Harald Jensen kom, men næste dag kom fru Klint ned, og Maren spurgte ind til hendes søn. "Hvad for en søn?" Fru Klint, den her gamle krogede dame med hold i nakken, "nej, det var ikke hendes søn." Så spurgte Maren Harald Jensen. "Nej, det var hendes svigersøn." For at gøre en lang historie kort, så var de nogle værre nasserøve, og de fandt hurtigt ud af, at Simon var meget ensom og velhavende, så de tog på besøg hos ham. De fik alt, hvad de skulle have af ham, og de tog ham med i byen. Fru Klint, hun var forhenværende luder fra Nyhavn og havde tatoveringer på indersiderne af lårene, som hun gik og viste til andre hele tiden. Ved at ringe over til socialforvaltningen i København fandt min mor ud af, at Harald Jensen var én, der nassede på Fru Klint og fulgte med hende. Det var jo så fint nok, hvad det nu var. I hvert fald tog de også med Viggo i byen nogle gange, og når de så havde brugt alle Viggos penge, og der ikke var til en taxa hjem, så forsvandt Harald Jensen. Så fandt gamle fru Klint og Viggo en måde at komme

hjem på. De fik ringet efter Hans, eller hvad de nu gjorde. Harald Jensen ville i hvert fald godt feste videre, og når han så havde festet nok, så var han ligesom bare gået under jorden. De kom hjem, fru Klint og Simon, og så havde min mor fundet ud af, at Harald Jensen havde det smarte tricks, at når han ikke kunne komme hjem, så simulerede han et epileptisk anfald, hvorefter han blev indlagt på sygehuset i et par dage og blev vartet op og havde det rigtig godt. Så en af de gange, der fik Maren ringet til samtlige sygehuse, for at finde ud af om de havde Harald Jensen. Ja, det havde de. "I kan roligt sende ham hjem, for han simulerer bare." Han fik heller ikke betalt, så han sendte Maren afsted, men fru Klint blev der.

Jeg skulle holde jul derovre, og min mor havde inviteret en eller anden srilankansk flygtning. Jeg havde en fornemmelse af, at jeg var hans julegave, for han klistrede sig op ad mig. Det kunne være typisk, at hun lige syntes, at han skulle have en god oplevelse. Det havde hun åbenbart syntes, at jeg var.

DANMARKS RADIOS INDSPILNING AF *FISKERNE*

Så sker der det, at i 1975 beslutter Danmarks Radio sig for at indspille *Fiskerne*. Instruktøren Jens Ravn opsøgte derfor Maren på Fyn for at få noget information til filmen. Hun lånte blandt andet det første billede, som du så. Det af familien.

Jeg var faktisk med til at indspille filmen. Jeg skulle lære skuespillerne at synge osv. Det er en lang historie, som jeg ikke vil ind på her.

Men der kom lidt fokus på virkeligheden bag *Fiskerne*. Der kom nogle avisartikler om min mor som Tabita-figuren, og der kom en interesse for, at hun skulle komme ud og fortælle om virkeligheden bag bogen. Så hun fik startet en lille foredragsvirksomhed, og hun var faktisk rundt i hele Danmark. Hun var en glimrende fortæller. Da der var gået et halvt års tid, så kunne hun ikke både have pensionatet og foredragsvirksomheden. Da hun havde dækket hele Danmark efter et par år, så havde hun også sine egne foredrag. *Målet er glæde* hed en af hendes bøger, som også handler om hendes liv. Noget af det som jeg sidder her og fortæller om.

MAREN FLYTTER RUNDT

I 1977 flytter hun, og hun flytter rundt fra 1977 og de kommende 13 år. Først til Fyns Hav, fordi der kunne hun leje en lejlighed med udsigt til vand. Der skulle være vand. Derefter kunne hun leje et hus igennem forfatterforeningen i Sillerslevøre, så flytter hun dertil. Hun har altid været vild med Limfjorden. Så ved jeg ikke, hvorfor hun ville til Laven, men der kunne hun så leje en lejlighed med udsigt til Himmelbjerget og søerne. Hun flyttede til Esbjerg i en periode, og jeg har i øvrigt et bånd, hvor hende og min bror laver noget til udsendelsen *To generationer spiller ud*. Den er fra der, hvor hun boede i Esbjerg, og der sværger hun, at hun aldrig mere vil flytte. Hun nåede altså at flytte både til Oksbøl og Blåvand.

Indimellem alt det her, rejser hun også. Hun tager nogle store rejser, for min far har aldrig ville rejse. Det er jo egentlig fantastisk. Hun kunne jo have været 103 år i dag. Den første store rejse, hun tager, det er til Færøerne. Der tager hun op og besøger min tante, der er færing. Det var også godt gået – specielt da hun fløj derop, der var den lufthavn deroppe ikke special sjov at lande i. Det har jeg også prøvet.

Så har hun også taget et krydstogtskib op langs Norges kyst og helt op til Nordkap, hvor hun inviterede sit barnebarn på 14 år med. De to har altid haft et fantastisk godt forhold.

BLIVER VÆK I PARIS

Hun tog også til Paris. Hun var blevet inspireret, fordi jeg har boet der, og hun har altid gerne ville til Paris. Der tog hun en busrejse, hvor man kører lige hen til hotellet. Når man så skal ud at opleve Paris, så går man ud i bussen, sætter sig og bliver kørt rundt og står af og på i samlet flok.

På et tidspunkt skulle de se Louvre, og da hun så den kæmpe bygning, tænkte hun "åh nej, jeg vil hellere sidde her og se på folk." Hun fik lov til at sætte sig på en bænk, og så kunne alle de andre gå ind og se Louvre, og når de var færdige, skulle de komme og hente hende. Hun sad på bænken og nød livet. Hun elskede at sidde og kigge på folk. Hun fik altid noget sjovt ud af det. Men dem,

hun rejste med, kom ikke tilbage, og der sad hun. Så var gode råd dyre, for hun vidste ikke, hvilket hotel hun boede på. Hun vidste ingenting, og hun kunne ikke fransk og så lidt engelsk. Så hun sad der "in the middle of Paris" uden at ane, hvor hun boede. Hun fik fat i politiet, og hun fandt også en, der kunne lige så lidt engelsk som hende selv. De fik da kommunikeret, og de fandt også ud af, hvad det var for et rejseselskab, hun rejste med. Hun kunne om ikke andet skrive. De fandt frem til hotellet, og hun blev standsmæssigt kørt med politibil derhen.

Da hun blev 80 år, fik hun en gave af os børn. Hun skulle til Samos, Pythagorion sammen med den norske veninde, hun havde, og som hun var så glad for, og som kom meget i Pythagorion. Det synes jeg var lidt frisk af en kvinde i den alder.

ÆGTESKABSDRØMME OG OLDEKOLLE

Imens hun var på Ådalen, tænkte hun, at når jeg senere hen skal leve, så vil jeg gerne bo i et oldekolle. I Indre Missionsk Tidende, det er jo nær sagt det store Alt for damerne-blad i den kreds, var der nogle kvinder, der søgte et oldekolle, og de spurgte, om hun var til det. Det var to kvinder, en mand og min mor, som kommunikerede meget om det her oldekolle. De to kvinder sprang dog fra, men manden og min mor blev ved med at ringe og snakke sammen. Manden var tilfældigvis far til min søsters gode veninde. Han boede i Roskilde, og på et tidspunkt skulle de mødes. Min mor syntes, at de snakkede fantastisk sammen, og jeg var derovre og sørge for, at hun fik købt en ordentlig morgenkåbe, som hun skulle have på. Hun skulle jo overnatte der. Hun fik købt en kjole med blomster til alt det, som hun skulle til. Som mine brødre sagde, hun havde købt en kjole med indbygget brudebuket. Det var meningen, at de skulle giftes. Det havde de nærmest aftalt, og så kom hun derover. Jeg tror, det var gensidig skuffelse. Min mor kunne i hvert fald ikke. Han var så nærig, og det var slet ikke hende. Hun kom tilbage og var glad for, at hun ikke skulle giftes. Hun har altid været sådan, at det hun var i, det var godt. Hvis der var noget, der åbnede sig, og hvis det så lukkede sig igen, så var det nok godt nok. For der er nok noget andet, der åbner sig. Den indstilling til livet var fantastisk at have.

Da hun bor i Esbjerg, bliver et oldekolle en mulighed på en herregård, der hedder Hesselmed i nærheden af Oksbøl. Bestyrerparret havde fem drenge i pleje fra udsatte familier. Derudover havde de tre lejligheder til ældre. Så kunne man bo og spise for fuld kost, eller hvad man nu ellers ville. Der boede hun så. Men på samme måde som på Burlunden, så iagttog hun selvfølgelig, hvordan de behandlede børnene. Hun så, at de var fuldstændig uegnet til at have med de børn at gøre. Helt enormt. F.eks. havde min mor pakket sådan en julelyskæde ud, og en af drengene havde stået med den. Så havde mor sagt, "den må du få, Jimmy." Han blev så glad, og han gik ind i stuen og fik den til at lyse. Da den lyste, kom bestyrerinden og hev den ud, for det skulle han ikke sidde og lege med. Sådan var det bare hele vejen igennem. De hånede dem. "Tror du selv, du er klog" kunne de sige, og de kunne rakke ham ned. Min mor spurgte, hvorfor de lige skulle gøre det. "Ja, de fik så meget ros i skolen. De havde så godt af at blive pillet ned." Det var så forfærdeligt, og jeg har senere hen fundet en indberetning, som hun lavede til Oksbøl Kommune om alt i detaljer, men Oksbøl Kommune gjorde ikke noget ved det. Så tog min mor bladet fra munden over for dem. At hun ikke fattede, hvad det var, og så blev hun smidt ud.

Derefter flyttede hun til Oksbøl og levede sine sidste år, men hun døde i Esbjerg hos hendes ældste søn, som havde indrettet en stue med udsigt. Han boede lige ved vandet. Så hun kunne se vandet til det sidste. Hun var en usædvanlig kvinde, der blev født i 1913 og som døde i 2001. Men hun lever videre igennem sine bøger, fire børn, elleve børnebørn og tyve oldebørn.

ET LIV I ORKANENS ØJE

En fortælling om en usædvanlig kvindes usædvanlige liv

Foredrag af Elsebeth Kirk onsdag den 17. maj kl. 19.30 i Vejlbys Sognegård

Hans Kirks roman «Fiskeerne» er alment kendt, især også fordi den har været sendt som TV-serie. Forfatteren Maren Kirk

(1913-2001) var en usædvanlig kvinde, hvilket hendes noget ældre fætter, Hans Kirk, også kunne se, da han brugte hende som inspirationskilde til Tabita-figuren i romanen Fiskeerne. Vi skal bl.a. høre om Maren Kirk, der er foredragsholderens mor, nogle af hendes store udfordringer ved som kristen på dette tidspunkt at blive skilt, og at hun trods mange efterfølgende udfordringer, bevarede sin kristne tro.

Tilhørerne tages med på en farverig rejse, der starter på Harboøre og slutter i Blåvand.

Elsebeth Kirk

Maren Kirk

Reklame for Elsebeths foredrag om sin mor, Maren Kirk (2017)